

„II pakopos pensijų fondų rinkos apžvalgoje“ nagrinėjami pokyčiai II pakopos pensijų fondų rinkoje, fondų investicinės veiklos rezultatai, investicinio portfelio struktūra ir analizuojama dalyvių migracija tarp valdymo įmonių ir tarp fondų. Apžvalgoje pateikiama medžiaga yra statistinių duomenų analizės, modeliavimo ir ekspertų vertinimo rezultatas. Apžvalgą rengia Lietuvos bankas.

Rengiant šią apžvalgą, naudoti Lietuvos banko, Statistikos departamento, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, *Bloomberg* ir kiti duomenys, paskelbti iki 2011 m. gruodžio 31 d.

Leidinio koordinadorius Finansinių paslaugų ir rinkų analizės skyriaus specialistas Audrius Šilgalis, tel. (8 5) 268 0524, el. p. asilgalis@lb.lt

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.

Turinys

I. BENDRI II PAKOPOS PENSIJŲ FONDŲ RINKOS DUOMENYS.....	3
II. PENSIJŲ FONDŲ INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAI	5
III. PENSIJŲ FONDŲ INVESTICINIO PORTFELIO STRUKTŪRA.....	6
IV. PENSIJŲ FONDŲ DALYVIAI	8

Lentelių sąrašas

1 lentelė. PF dalyviai ir valdomas turtas pagal investavimo strategijas, 2011 m. gruodžio 31 d.	3
2 lentelė. II pakopos PF turto ir dalyvių pasiskirstymas pagal rizikos grupes ir PKB.....	4
3 lentelė. Svertinis PF vieneto vertės pokytis pagal fondų grupes	5
4 lentelė. PF vienetų vertės ir lyginamųjų indeksų pokyčiai	5

Paveikslų sąrašas

1 pav. II pakopos PF dalyvių skaičiaus ir turto pokyčiai 2004–2011 m.	3
2 pav. PF dalyvių pasiskirstymas pagal investavimo strategijas 2011 m. gruodžio 31 d.	3
3 pav. Pensijų fondų valdomo turto pasiskirstymas pagal investavimo strategijas 2011 m. gruodžio 31 d.....	3
4 pav. II pakopos PF turto pasiskirstymas pagal PKB 2011 m. gruodžio 31 d.	4
5 pav. II pakopos PF dalyvių pasiskirstymas pagal PKB 2011 m. gruodžio 31 d.	4
6 pav. Pasaulio rinkas atspindinčių indeksų pokyčiai	5
7 pav. Visos II pakopos PF rinkos investicijų pasiskirstymas pagal turto klases 2011 m. gruodžio 31 d.	6
8 pav. KIS pasiskirstymas pagal rūšis (proc. viso II pakopos PF portfelio) 2011 m. gruodžio 31 d.	6
9 pav. Apibendrintas II pakopos PF investicijų pasiskirstymas 2011 m. gruodžio 31 d.	6
10 pav. II pakopos PF investicijų pasiskirstymas pagal valiutas 2011 m. gruodžio 31 d.	7
11 pav. Visų II pakopos PF investicijų pasiskirstymas pagal šalis 2011 m. gruodžio 31 d.	7
12 pav. Tiesioginių investicijų (akcijos, obligacijos, VVP) pasiskirstymas pagal šalis 2011 m. gruodžio 31 d.	7
13 pav. Tiesioginių investicijų (akcijos, obligacijos, VVP) pasiskirstymas pagal regionus 2011 m. gruodžio 31 d.	7
14 pav. Visų II pakopos PF investicijų Lietuvoje ir užsienyje palyginimas 2011 m.	7
15 pav. Naujų dalyvių pasiskirstymas pagal PKB 2011 m.	8
16 pav. Naujų dalyvių pasiskirstymas pagal investavimo strategijas 2011 m.	8
17 pav. Pensijų kaupimo bendrovę keitę dalyviai 2011 m.	8
18 pav. Pensijų fondą toje pačioje bendrovėje keitę dalyviai 2011 m.	8

Santrumpos ir paaiškinimai

II pakopa	valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimas PKB valdomuose PF
DPK	Draudimo priežiūros komisija
IFP	išvestinės finansinės priemonės
KIS	kolektyvinio investavimo subjektas
PF	pensijų fondai
PKB	pensijų kaupimo bendrovė
SODRA	Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
SVP	skolos vertybiniai popieriai
VP	vertybiniai popieriai
VPK	Vertybinių popierių komisija
VRE	Vidurio ir Rytų Europa
VVP	Vyriausybės vertybiniai popieriai

Šioje apžvalgoje pateikiama bendra visų Lietuvoje veikiančių valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimo pensijų fondų 2011 m. ir 2011 m. ketvirtojo ketvirčio veiklos analizė. Visų rinkoje veikiančių II pakopos PF apžvalgos rengiamos nuo 2009 m. pradžios. Pirmame skyriuje apžvelgiami Lietuvoje veikiančių PF ir juose pensiją kaupiančių dalyvių skaičius, jų pokyčiai, bendras PF turtas ir jo pokyčiai. Antrame skyriuje pateikiami ataskaitinio laikotarpio PF rezultatai (atskirų PF vieneto vertės pokyčiai ir jų lyginamieji indeksai), jie lyginami su pasaulio finansų rinkų tendencijomis. Trečiame skyriuje apžvelgiamas bendras II pakopos PF ir atskirų PF rizikos grupių investicijų pasiskirstymas 2011 m. ketvirtojo ketvirčio pabaigoje pagal investicines priemones ir valiutas, PF investicijų geografinis pasiskirstymas pagal šalis ir pagal atskiras turto klases. Šios apžvalgos ketvirtame skyriuje pateikiami ataskaitinio laikotarpio duomenys apie naujus PF dalyvius, jų pokyčius, jų perėjimą tarp PF ar pensijų kaupimo bendrovių.

Rengiant šią apžvalgą naudoti Lietuvos banko, Lietuvos statistikos departamento, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, *Bloomberg* ir kiti duomenys, paskelbti iki 2011 m. gruodžio 31 d.

Koordinatorius Finansinių paslaugų ir rinkų analizės skyriaus specialistas Audrius Šilgalis, tel. (8 5) 268 0524, el. p. asilgalis@lb.lt

I. BENDRI II PAKOPOS PENSIJŲ FONDŲ RINKOS DUOMENYS

2011 m. pabaigoje Lietuvoje veikė 30 II pakopos PF (žr. 1 lentelę). Juos valdė 9 pensijų kaupimo bendrovės: 7 valdymo įmonės, kurių veiklą prižiūrėjo VPK, ir 2 gyvybės draudimo bendrovės, kurių veiklą prižiūrėjo DPK¹. Valdymo įmonės valdė 25 II pakopos PF, kurių turto vertė 2011 m. gruodžio 31 d. buvo 3 410,9 mln. litų. Juose pensiją kaupė 852,7 tūkst. dalyvių. Gyvybės draudimo bendrovės valdė 5 II pakopos PF, kurių turto vertė 2011 m. gruodžio 31 d. sudarė 669,9 mln. litų. Juose pensiją kaupė 201,7 tūkst. dalyvių. 2011 m. įsteigtas vienas II pakopos pensijų fondas – galintis visas lėšas investuoti į akcijas.

II pakopos PF turtas 2011 m. augo 5,8 proc.

2011 m. II pakopos PF valdomas turtas padidėjo 224,7 mln. litų (5,83 %) ir metų pabaigoje sudarė 4 080,7 mln. litų (žr. 1 pav.). Ketvirtąjį ketvirtį buvo stebimas 4,3 proc. valdomo turto augimas. 2011 m. dalyvių, kaupiančių pensiją II pakopos PF, skaičius padidėjo 1,81 proc. ir metų pabaigoje jų buvo 1 054,4 tūkst., tačiau paskutinį ketvirtį dalyvių sumažėjo – sistemą paliko 1 426 dalyviai. PF valdomą turtą didino iš SODROS pervedamos lėšos. 2011 m. PF pervesta 380,8 mln. litų, tačiau neigiama investicinė grąža ir išmokos dalyviams, palikusiems sistemą dėl pensinio amžiaus ar mirties, lėmė ne tokį ryškų valdomo turto augimą. Palyginti su 2010 m., valdomas turtas ir dalyvių skaičius augo mažiau (2010 m. turtas didėjo 18,2 %, dalyvių skaičius – 3,8 %). Analizuodami PF turto ir dalyvių skaičiaus pokyčius nuo 2004 m. pabaigos, matome, kad augimas lėtėja. Daugiausia dalyvių skaičius ir valdomas turtas augo PF veiklos pradžioje. 2005–2007 m. PF valdomas turtas kiekvienais metais didėjo daugiau nei 80 proc., o dalyvių skaičius – daugiau kaip 12 proc.

Didėjo SODROS pervedamos lėšos į PF

2011 m. įmokos į II pakopos PF dydis nekito ir buvo toks pat kaip ir 2010 m. – 2 proc. dalyvio pajamų. Tačiau iš SODROS pervestų į PF lėšų suma padidėjo 17,3 proc., per metus į juos pervesta 380,8 mln. litų (2010 m. – 324,7 mln. Lt). Pagrindinis veiksnys, lėmęs pervedamų lėšų sumos augimą, buvo kylantis vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalyje.

Populiariausi – vidutinės akcijų dalies PF

II pakopos PF dalyvių ir valdomo turto struktūra pagal investavimo strategijas pateikta 2 ir 3 pav. Populiariausi ir toliau buvo vidutinės akcijų dalies – galintys investuoti iki 70 proc. lėšų į akcijas – PF. Juose pensiją kaupė daugiau nei 581 tūkst. dalyvių (55,1 % visų kaupiančiųjų), o jų turto vertė sudarė 2 102 mln. litų, arba 51,5 proc. viso PF turto. Antra pagal populiarumą strategija – mažos akcijų dalies (iki 30 % akcijų). Ją pasirinko daugiau nei 262 tūkst. dalyvių (24,9 % visų kaupiančiųjų). 2011 m. dalyvių pasiskirstymas pagal fondų investavimo strategijas mažai keitėsi, padidėjo pensiją kaupiančių akcijų fonduose dalyvių dalis (nuo 8,05 iki 8,91 %), o reikšmingesnių turto pasiskirstymo pokyčių nebuvo.

2011 m. daugiausia padidėjo akcijų PF valdomas turtas

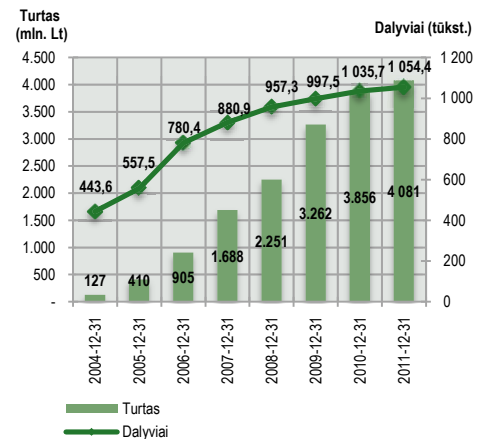
2011 m. akcijų PF valdomas turtas padidėjo 9,6 proc. (nuo 292,6 iki 320,7 mln. Lt), konservatyvaus investavimo fondų valdomas turtas – 9 proc. (nuo 518,5 iki 565,1 mln. Lt), mažos akcijų dalies PF – 7,2 proc. (nuo 1 020,0 iki 1 093,1 mln. Lt), vidutinės akcijų dalies – 3,8 proc. (nuo 2 024,7 iki 2 101,7 mln. Lt).

1 lentelė. PF dalyviai ir valdomas turtas pagal investavimo strategijas 2011 m. gruodžio 31 d.

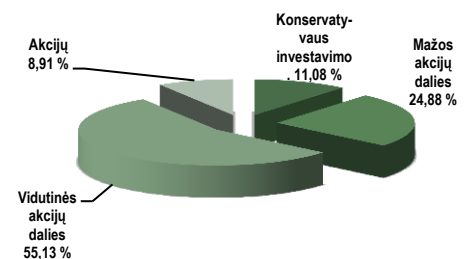
PF pagal investavimo strategijas*	PF skaičius	Dalyvių skaičius	Valdomo turto vertė, Lt
Konservatyvaus investavimo	10	116 784	565 145 605
Mažos akcijų dalies	4	262 378	1 093 127 875
Vidutinės akcijų dalies	11	581 303	2 101 694 923
Akcijų	5	93 932	320 731 369
Iš viso	30	1 054 397	4 080 699 772

*Pagal investavimo strategijas PF skirstomi į keturias rizikos grupes: konservatyvaus investavimo, mažos akcijų dalies (galintys investuoti iki 30 % lėšų į akcijas), vidutinės akcijų dalies (30–70 %) ir akcijų PF (iki 100 %).

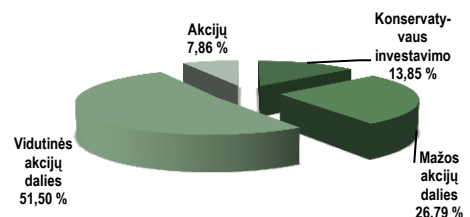
1 pav. II pakopos PF dalyvių skaičiaus ir turto pokyčiai 2004–2011 m.

2 pav. PF dalyvių pasiskirstymas pagal investavimo strategijas 2011 m. gruodžio 31 d.

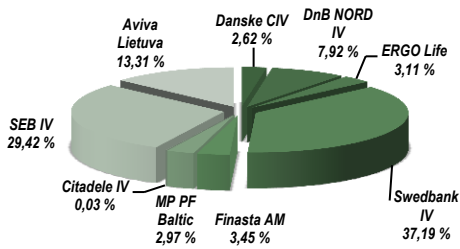

3 pav. PF valdomo turto pasiskirstymas pagal investavimo strategijas 2011 m. gruodžio 31 d.

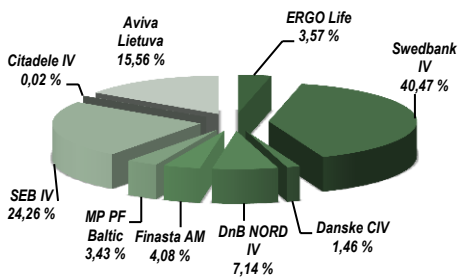

¹ Nuo 2012 m. sausio 1 d. VPK ir DPK funkcijos perduotos Lietuvos bankui.

4 pav. II pakopos PF turto pasiskirstymas pagal PKB 2011 m. gruodžio 31 d.

5 pav. II pakopos PF dalyvių pasiskirstymas pagal PKB 2011 m. gruodžio 31 d.

„SEB investicijų valdymas“, tačiau pagal dalyvių skaičių – UAB „Swedbank investicijų valdymas“. Akcijų fondų grupėje tiek pagal turta, tiek pagal dalyvius didžiausia rinkos dalis tenka UAB „SEB investicijų valdymas“.

2 lentelė. II pakopos PF turto ir dalyvių pasiskirstymas pagal rizikos grupes ir PKB (proc.)

Pensijų kaupimo bendrovė	Užimama rinkos dalis							
	konservatyvaus investavimo PF		mažos akcijų dalies PF		vidutinės akcijų dalies PF		akcijų PF	
	turtas	dalyviai	turtas	dalyviai	turtas	dalyviai	turtas	dalyviai
ERGO Life Insurance SE	6,90	7,25	–	–	4,18	5,02	–	–
UAB „Citadele investicijų valdymas“	0,04	0,05	–	–	0,05	0,03	–	–
UAB „Danske Capital investicijų valdymas“	0,93	0,57	–	–	1,33	0,66	22,99	11,53
UAB „DnB NORD investicijų valdymas“	5,59	5,70	13,78	12,49	6,71	6,17	–	–
UAB „Finasta Asset Management“	3,55	4,86	0,83	0,53	2,96	4,09	15,32	12,99
UAB „MP Pension Funds Baltic“	0,33	0,21	–	–	2,19	1,52	22,81	28,80
UAB „SEB investicijų valdymas“	38,72	33,98	–	–	41,17	30,03	36,30	44,20
UAB „Swedbank investicijų valdymas“	24,50	25,94	52,35	48,53	38,00	45,90	2,57	2,48
UAGDPB „Aviva Lietuva“	19,45	21,44	33,03	38,45	3,43	6,57	–	–

Didelė koncentracija rinkoje

2011 m. pabaigoje beveik 80 proc. turto koncentravosi trijų PKB valdomuose fonduose: beveik 67 proc. PF turto valdė dvi valdymo įmonės (UAB „Swedbank investicijų valdymas“ – 37,19 % ir UAB „SEB investicijų valdymas“ – 29,42 %), 13,31 proc. – UAGDPB „Aviva Lietuva“, kuri pagal valdomo PF turto dydį užima trečiąją vietą.

Dalyvių pasiskirstymas pagal PKB buvo labai panašus į turto pasiskirstymą – daugiau nei 80 proc. dalyvių kaupė pensijas viename iš trijų PKB valdomų fondų. Daugiausia dalyvių rinkosi UAB „Swedbank investicijų valdymas“ valdomus fondus – 40,47 proc. ir UAB „SEB investicijų valdymas“ – 24,26 proc., trečioje vietoje pagal dalyvių skaičių buvo UAGDPB „Aviva Lietuva“ valdomi fondai, kuriuose kaupė 15,56 proc. visų II pakopos PF dalyvių.

Skirtingų rizikos grupių PF turto ir dalyvių pasiskirstymas 2011 m. pabaigoje pagal PKB pateikiamas 2 lentelėje. Konservatyvaus investavimo fondų grupėje daugiausia dalyvių turi ir didžiausią turto dalį valdo UAB „SEB investicijų valdymas“, po jos – UAB „Swedbank investicijų valdymas“ ir UAGDPB „Aviva Lietuva“. Mažos akcijų dalies PF grupėje išsiskiria UAB „Swedbank investicijų valdymas“ ir UAGDPB „Aviva Lietuva“ valdomi fondai. Vidutinės akcijų dalies fondų grupėje pagal valdomą turta pirmuoja UAB

II. PENSIJŲ FONDŲ INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAI

Įvykiai pasaulyje reikšmingai paveikė finansų rinkų rezultatus

2011 m. pasaulyje įvyko keletas reikšmingų įvykių, labai paveikusių finansų rinkų rezultatus: protestai ir perversmas Egipte, neramumai Libijoje, žemės drebėjimas Japonijoje ir galiausiai JAV bei Europos šalių skolų problemos, kurias vis dar mėginama spręsti. Akcijų rinkos neigiamai reagavo į šiuos įvykius, tik JAV rinką atspindintis akcijų indeksas 2011 m. kilo, kitų indeksų pokytis buvo neigiamas. Per metus daugiausia sumažėjo indeksas, rodantis trylikos VRE šalių (be Rusijos) akcijų rinkų pokyčius (-27,53 %), taip pat reikšmingai krito Baltijos valstybių (-19,11 %) ir Rusijos (-16,86 %) indeksai (žr. 6 pav.). Obligacijų ir VVP rinkos 2011 m. kilo nuo 6,07 iki 10,41 proc. Paskutinį ketvirtį didžioji dalis akcijų rinkų indeksų didėjo (nuo 7,93 iki 15,27 %), tačiau Baltijos valstybių bei VRE šalių (be Rusijos) indeksai krito (atitinkamai -3,17 ir -5,86 %). Obligacijų ir VVP indeksai ketvirtąjį ketvirtį kilo – nuo 1,48 iki 8,87 proc.

Korekcijos pasaulio akcijų rinkose lėmė neigiamus į akcijas investuojančių fondų rezultatus

Korekcijos pasaulio akcijų rinkose neigiamai veikė 2011 m. PF rezultatus, tik ketvirtąjį ketvirtį į akcijas investuojančių fondų vieneto vertė kilo. Visų PF vieneto vertė ketvirtąjį ketvirtį vidutiniškai padidėjo 2,5 proc.: daugiausia pakilo sąlyginai didžiausios rizikos PF vieneto vertė – akcijų PF (5,5 %), vidutinės akcijų dalies – 3,3 proc., o mažos akcijų dalies – 1,5 proc. Tik konservatyvaus investavimo PF 2011 m. ketvirtąjį ketvirtį vidutiniškai sumažėjo 0,5 proc. Priešingi rezultatai fiksuoti nuo 2011 m. pradžios. Per metus tik konservatyviai investuojančių PF grąža buvo teigiama, fondų vieneto vertė vidutiniškai didėjo 1,4 proc. Kiti fondai, bent dalį savo lėšų investuojantys į akcijas, 2011 m. gruodžio 31 d. fiksavo neigiamus vieneto vertės pokyčius: mažos akcijų dalies PF vieneto vertė vidutiniškai sumažėjo 0,4 proc., vidutinės akcijų dalies PF – 4,2 proc., o akcijų PF – 10,8 proc.

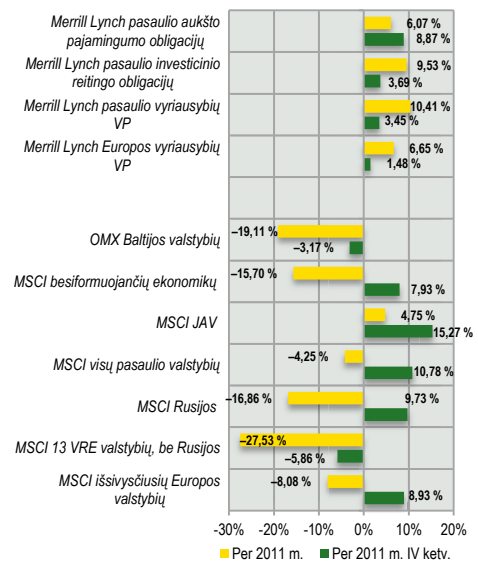
Lyginamasis indeksas padeda objektyviau įvertinti PF rezultatus

Siekiant objektyviau įvertinti PF finansinius rezultatus – ar PF grąžą lėmė bendras rinkų, į kurias PF investuoja, pokytis, ar valdytojo profesionalumas, – rekomenduotina PF vieneto vertės pokytį palyginti su to paties laikotarpio lyginamojo indekso pokyčiu (žr. 4 lentelę). PKB pasirinktų PF lyginamųjų indeksų vidutinį pokytį (vidutinis lyginamųjų indeksų pokytis skaičiuojamas kaip svertinis vidurkis visų II pakopos PF lyginamųjų indeksų, svoriai suteikiami pagal atitinkamo PF grynųjų aktyvų vertę 2011 m. gruodžio 31 d.) palyginus su analogiškai apskaičiuotu visų PF vidutiniu vieneto vertės pokyčiu, galime daryti išvadą, kad 2011 m. II pakopos PF vieneto vertė vidutiniškai nukrito 2,9 proc., o lyginamojo indekso grąža buvo 2,1 proc., t. y. vidutiniškai PF vieneto vertė sumažėjo 0,8 proc. daugiau, palyginti su vidutiniu lyginamojo indekso pokyčiu.

2011 m. daugiau nei pusės PF vieneto vertė mažėjo, tačiau ketvirtąjį ketvirtį didėjo

2011 m. 18 iš 30 fondų vieneto vertės pokytis buvo neigiamas, 1 fondas veikė trumpiau nei metus, o 11 fondų grąža buvo teigiama. Paskutinį ketvirtį 7 konservatyviai investuojančių fondų vieneto vertės pokytis buvo neigiamas, kitų 23 fondų vieneto vertė kilo (žr. 4 lentelę).

6 pav. Pasaulio rinkas atspindinčių indeksų pokyčiai

3 lentelė. Svertinis PF vieneto vertės pokytis pagal fondų grupes (proc.)

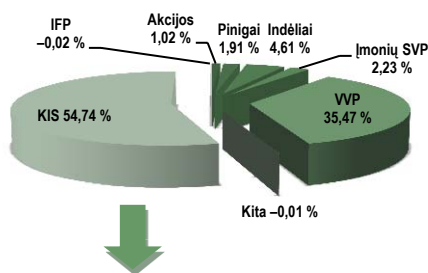
PF pagal investavimo strategijas	Vieneto vertės pokytis	
	2011 m. IV ketv.	2011 m.
Konservatyvaus investavimo	▼ 0,5	▲ 1,4
Mažos akcijų dalies PF	▲ 1,5	▼ 0,4
Vidutinės akcijų dalies PF	▲ 3,3	▼ 4,2
Akcijų PF	▲ 5,5	▼ 10,8
Bendras vidurkis	▲ 2,5	▼ 2,9

4 lentelė. PF vieneto vertės ir lyginamųjų indeksų pokyčiai (proc.)

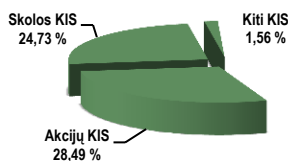
	Vieneto vertės pokytis 2011 m. IV ketv.	Vieneto vertės pokytis 2011 m.	Lyginamojo indekso pokytis 2011 m.
Konservatyvaus investavimo PF			
Aviva Europensija	▼ 1,4	▲ 0,6	▲ 0,7
Konservatyvaus valdymo Danske pensija	▲ 0,0	▲ 0,4	▲ 3,0
DNB pensija 1	▼ 0,7	▲ 1,1	▲ 0,2
ERGO konservatyvusis	▼ 0,6	▲ 1,4	▲ 1,2
Finasta konservatyvaus investavimo	▼ 0,4	▲ 0,7	▲ 1,3
Finasta nuosaikus	▼ 0,3	▲ 0,3	▲ 0,7
Citadele pensija 1	▼ 0,1	▲ 1,8	▲ 4,2
MP Stabilo II	▲ 0,2	▲ 1,5	▼ 2,5
SEB pensija 1	▼ 0,3	▲ 2,4	▲ 3,3
Swedbank pensija 1	▲ 0,0	▲ 0,7	▲ 1,6
Mažos akcijų dalies PF			
Aviva europensija plius	▲ 0,7	▼ 2,9	▼ 0,9
DNB pensija 2	▲ 1,0	▼ 1,8	▼ 2,0
Finasta augančio pajamingumo	▲ 0,5	▼ 5,0	▼ 10,4
Swedbank pensija 2	▲ 2,1	▲ 1,6	▲ 1,2
Vidutinės akcijų dalies PF			
Aviva europensija ekstra	▲ 3,0	▼ 6,5	▼ 2,6
Danske pensija 50	▲ 1,8	▼ 5,4	▲ 0,3
DNB pensija 3	▲ 2,4	▼ 5,1	▼ 4,4
ERGO Balans	▲ 2,4	▼ 7,5	▼ 5,9
Finasta aktyvaus investavimo	▲ 1,9	▼ 5,7	▼ 19,3
Finasta subalansuotas	▲ 3,4	▼ 2,8	▲ 0,3
MP Medio II	▲ 5,1	▼ 6,6	▼ 3,6
Citadele pensija 2	▲ 2,2	▼ 4,0	▲ 0,1
SEB pensija 2	▲ 3,1	▼ 4,8	▼ 2,7
Swedbank pensija 3	▲ 3,4	▼ 1,4	▼ 1,5
Swedbank pensija 4	▲ 5,5	▼ 6,1	▼ 5,1
Akcijų PF			
Danske pensija 100	▲ 3,0	▼ 9,3	▼ 3,2
Finasta racionalios rizikos	▲ 5,2	▼ 13,6	▼ 37,0
MP extremo II	▲ 7,4	▼ 9,3	▼ 6,1
SEB pensija 3	▲ 5,8	▼ 11,6	▼ 7,6
Swedbank pensija 5	▲ 7,3	-	-

III. PENSIJŲ FONDŲ INVESTICINIO PORTFELIO STRUKTŪRA

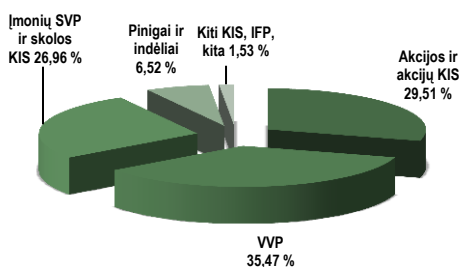
7 pav. Visos II pakopos PF rinkos investicijų pasiskirstymas pagal turto klases 2011 m. gruodžio 31 d.

8 pav. KIS pasiskirstymas pagal rūšis (proc. viso II pakopos PF portfelio) 2011 m. gruodžio 31 d.

9 pav. Apibendrintas II pakopos PF investicijų pasiskirstymas 2011 m. gruodžio 31 d.

Daugiausia II pakopos PF lėšų investuota į kolektyvinio investavimo subjektus

2011 m. pabaigoje didžiausią dalį (54,74 %) II pakopos PF investicijų sudarė investicijos į KIS vienetus ar akcijas, kurių vertė metų pabaigoje sudarė 2,23 mlrd. litų (žr. 7 pav.). Didžiausia dalis lėšų, investuotų į KIS, buvo paskirstyta į akcijų KIS, investicijos į juos sudarė 28,49 proc. viso II pakopos PF portfelio (1,16 mlrd. Lt), truputį mažesnė dalis teko skolos vertybinių popierių KIS, į kuriuos investuota 24,73 proc. viso II pakopos PF portfelio (1,01 mlrd. Lt) (žr. 8 pav.). Į kitus KIS (privataus kapitalo, nekilnojamojo turto, žaliavų, alternatyvaus investavimo ir kt.) buvo investuota 1,56 proc. II pakopos PF turto (63,65 mln. Lt). 2011 m. sumažėjo investicijų į akcijų KIS dalis nuo 34,98 iki 28,49 proc., o investicijų į skolos KIS dalis padidėjo nuo 16,85 iki 24,73 proc.

Antra pagal populiarumą investicija – VVP. Į juos tiesiogiai investuota 35,47 proc. II pakopos PF turto (1,45 mlrd. Lt). 2011 m. investicijų į VVP dalis padidėjo nedaug (0,49 %).

Indėlių dalis II pakopos PF portfeliuose 2011 m. sumažėjo nuo 5,00 iki 4,61 proc. ir metų pabaigoje sudarė 188,08 mln. litų.

2011 m. gruodžio 31 d. tiesioginės investicijos į įmonių SVP sudarė 2,23 proc. (2010 m. – 2,44 %), grynaisiais pinigais atsiskaitomojoje sąskaitoje buvo laikoma 1,91 proc. fondų lėšų (2010 m. – 1,96 %), o tiesiogiai į akcijas fondai investavo 1,02 proc. viso valdomo turto (2010 m. – 1,74 %). Išvestinės finansinės priemonės, naudojamos rizikai drausti, ir kitos pozicijos (gautinos, mokėtinos sumos ar kt.) sudarė nereikšmingą fondų investicijų dalį.

2011 m. pensijų fondų lėšos buvo investuojamos į mažesnės rizikos priemones

Investicijas į KIS priskyre atitinkamoms tiesioginėms investicijoms (akcijų KIS – investicijoms į akcijas, skolos KIS – investicijoms į įmonių skolos VP), galime apibendrinti investicijų pasiskirstymą 2011 m. (žr. 9 pav.). Didžiausią II pakopos PF investicijų dalį sudaro investicijos į VVP, 2011 m. jų dalis padidėjo nuo 34,92 iki 35,47 proc. Investicijos į akcijas ir akcijų KIS sudaro 29,51 proc. portfelio (1,20 mlrd. Lt), jų dalis nuo 2010 m. pabaigos sumažėjo 7,21 proc. (buvo 36,72 %). Įmonių SVP ir skolos KIS teko 26,96 proc. (1,10 mlrd. Lt) investicijų, o 2010 m. pabaigoje ši PF investicijų dalis sudarė 19,29 proc. (0,74 mlrd. Lt). Pinigais ir kaip indėliai buvo laikomi 266,11 mln. litų (6,52 % viso II pakopos PF turto), o į kitas priemones buvo investuota 1,53 proc. (62,46 mln. Lt) II pakopos PF lėšų. Pinigų ir indėlių dalis per metus sumažėjo nuo 6,96 iki 6,52 proc., o investicijos į kitas priemones sumažėjo nuo 2,11 iki 1,53 proc.

Fonduose mažėjo akcijų ir akcijų KIS dalis

Didžiąją konservatyviai investuojančių PF portfelių dalį (88,48 %) sudarė investicijos į VVP, nemaža dalis lėšų (8,79 %) buvo laikoma kaip indėliai, o kita turto dalis buvo investuota į įmonių skolos VP arba laikoma grynaisiais pinigais. 2011 m. 1,48 proc. padidėjo VVP dalis konservatyviai investuojančių PF portfeliuose, tačiau 2,71 proc. sumažėjo turtas, laikomas kaip indėliai.

Mažos akcijų dalies PF investicijos 2011 m. gruodžio 31 d. buvo pasiskirsčiusios taip: akcijos ir akcijų KIS sudarė 16,06, VVP – 39,83, įmonių skolos VP ir skolos KIS – 37,46, pinigai ir indėliai – 6,54 proc. 2011 m. nuo 27,92 iki 16,06 proc. sumažėjo investicijų į akcijas ir akcijų KIS dalis, tačiau augo investicijos į VVP ir įmonių skolos VP bei skolos KIS.

Vidutinės akcijų dalies PF investicijų struktūroje didžiąją portfelio dalį sudarė investicijos į akcijas ir akcijų KIS (39,12 %), įmonių SVP ir skolos KIS (31,89 %) bei VVP (22,47 %). Kitos lėšos buvo laikomos kaip indėliai, grynaisiais pinigais arba investuotos į kitas investicines priemones. Šioje fondų grupėje 2011 m. 5,46 proc. sumažėjo investicijos į akcijas ir akcijų KIS, tačiau išaugo investicijos į įmonių skolos VP ir skolos KIS.

Akcijų fondų portfeliuose didžiąją dalį investicijų sudarė investicijos į akcijas ir akcijų KIS (64,36 %), ši dalis 2011 m. sumažėjo (2010 m. buvo 77,88 %). VVP dalis sudarė 12,57, pinigai ir indėliai – 10,80 proc., kita dalis turto buvo investuota į įmonių SVP ir skolos KIS bei kitas finansines priemones.

2011 m. didžioji dalis II pakopos PF portfelių turto buvo investuota eurais

Kaip matyti iš 10 pav., 2011 m. gruodžio pabaigoje didžiausia dalis (apie 66,7 %) PF turto buvo investuota eurais, t. y. 2,72 mlrd. litų (2010 m. gruodžio mėn. – 71,03 %). Per ataskaitinius metus daugiausia dėl padidėjusių PF investicijų į Lietuvos VVP bei lėšų, laikomų kaip indėliai, dalies augo investicijų litais dalis, kuri gruodžio pabaigoje sudarė 15,22 proc., arba 621,12 mln. litų (2010 m. gruodžio pabaigoje – apie 13,46 %), iš jų beveik 64,88 proc. sudarė investicijos į Lietuvos VVP ir 27,35 proc. buvo laikomi kaip indėliai ir grynaisiais pinigais atsiskaitomojoje sąskaitoje. PF investicijos JAV doleriais sudarė 14,74 proc. (2010 m. gruodžio pabaigoje – 12,21 %).

Daugiausia lėšų investuota Lietuvoje ir Liuksemburge

Išanalizavus visų II pakopos PF investicijų pasiskirstymą pagal šalis, matyti, kad beveik 63 proc. viso turto investuota Lietuvoje ir Liuksemburge. Po šių šalių pagal investicijų dydį yra Airija, Prancūzija ir Vokietija (žr. 11 pav.). II pakopos PF Liuksemburge, Airijoje ir Prancūzijoje investuoja į šiose šalyse įsteigtus KIS, o Vokietijoje – į VVP.

Beveik du trečdaliai (64,47 %) tiesioginių investicijų (akcijos, obligacijos, VVP) tenka Lietuvai, po jos – Vokietijai (8,76 %) ir Prancūzijai (4,39 %) (žr. 12 pav.). Į akcijas, obligacijas ir VVP 2011 m. pabaigoje Lietuvoje buvo investuota 1,02 mlrd. litų, Vokietijoje – 138,51 mln. litų, Prancūzijoje – 69,33 mln. litų. Analizuojant tiesiogines PF investicijas pagal regionus, matyti, kad didžioji jų dalis (65,61 %) tenka Baltijos šalims. Metų pabaigoje 23,12 proc. turto buvo investuota į Vakarų ir Pietų Europos šalis, o 5,44 proc. – į VRE šalį (žr. 13 pav.).

Iš viso Lietuvoje buvo investuota 31,72 proc. II pakopos PF turto, o užsienyje – 68,28 proc. (žr. 14 pav.).

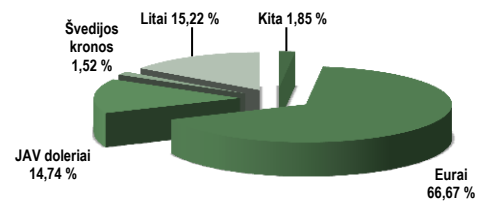
II pakopos PF valdytojai vis didesnę dalį lėšų investuoja Lietuvoje

2011 m. reikšmingai, net 11,44 proc., padidėjo tiesioginių investicijų, tenkančių Lietuvai, dalis, 2010 m. gruodžio 31 d. tiesioginės investicijos Lietuvoje sudarė 53,03 proc. Ši padidėjimą lėmė 2011 m. didesnės PF investicijos į Lietuvos VVP – 978,86 mln. litų, 2010 m. pabaigoje jos sudarė 751,16 mln. litų. Investicijų dalis, tenkanti Vokietijai ir Prancūzijai, per metus pakito nedaug. Kaip ir prieš metus, didžiausia lėšų dalis investuota Baltijos šalyse, investicijų dalis reikšmingai padidėjo (nuo 45,71 iki 65,61 %). Truputį sumažėjo tiesioginių investicijų dalis, tenkanti Vakarų ir Pietų Europos bei VRE šalims.

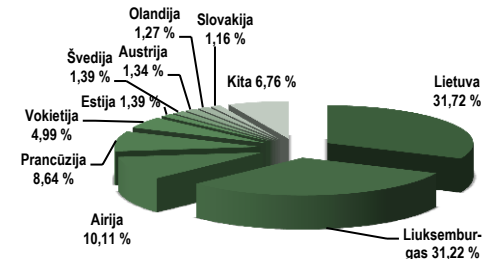
Palyginimui – prieš metus (2010 m. gruodžio 31 d.) Lietuvoje buvo investuota 28,04, o užsienyje – 71,96 proc. viso II pakopos PF turto.

Atsižvelgdami į 2011 m. pasaulio finansų rinkų įvykius, fondų valdytojai lėšų dalį, ankstesniais metais investuotą į šiuo metu rizikingomis šalimis laikomų šalių (Graikijos, Ispanijos, Portugalijos, Italijos, Airijos) VP, pakeitė investicijomis į Lietuvos VVP.

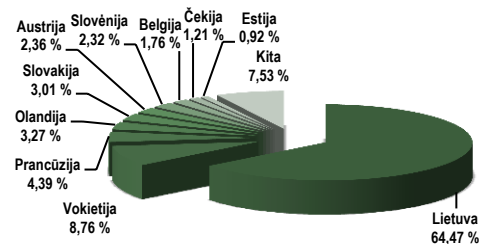
10 pav. II pakopos PF investicijų pasiskirstymas pagal valiutas 2011 m. gruodžio 31 d.

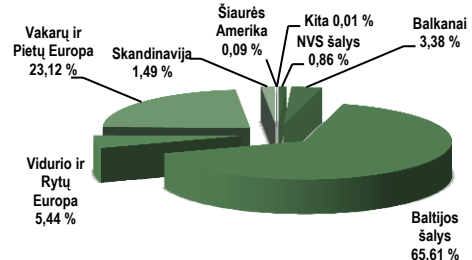
11 pav. Visų II pakopos PF investicijų pasiskirstymas pagal šalis 2011 m. gruodžio 31 d.

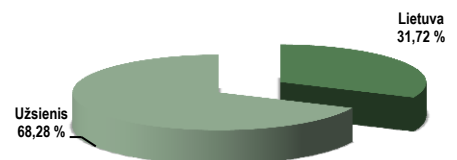
12 pav. Tiesioginių investicijų (akcijos, obligacijos, VVP) pasiskirstymas pagal šalis 2011 m. gruodžio 31 d.

13 pav. Tiesioginių investicijų (akcijos, obligacijos, VVP) pasiskirstymas pagal regionus 2011 m. gruodžio 31 d.

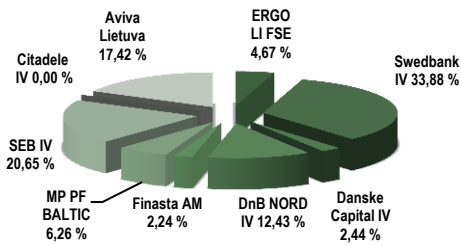

14 pav. Visų II pakopos PF investicijų Lietuvoje ir užsienyje palyginimas 2011 m.

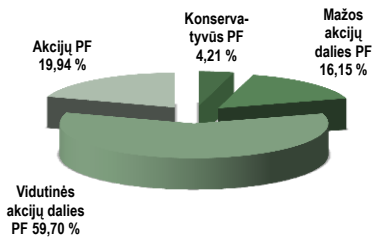

IV. PENSIJŲ FONDŲ DALYVIAI

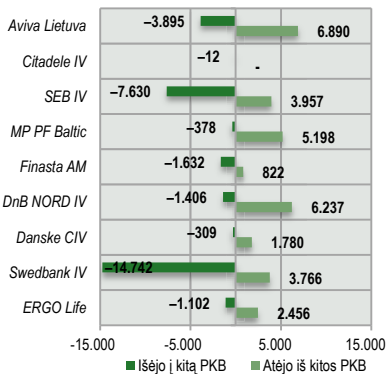
15 pav. Naujų dalyvių pasiskirstymas pagal PKB 2011 m.

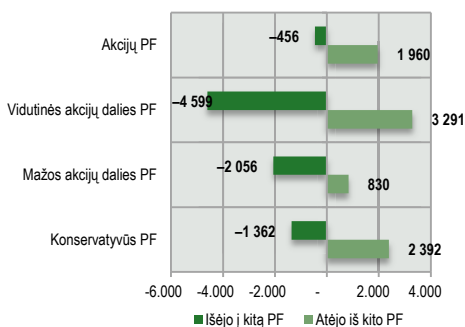
16 pav. Naujų dalyvių pasiskirstymas pagal investavimo strategijas 2011 m.

17 pav. Pensijų kaupimo bendrovę pakeitę dalyviai 2011 m.

18 pav. Pensijų fondų toje pačioje bendrovėje pakeitę dalyviai 2011 m.

2011 m. II pakopos PF dalyvių skaičius padidėjo 1,81 proc.

2011 m. gruodžio 31 d. 1 054,4 tūkst. dalyvių buvo pasirašę pensijų kaupimo sutartis su PKB. 2011 m. ketvirtąjį ketvirtį PF dalyvių skaičius sumažėjo 0,14 proc. Ši sumažėjimą lėmė teisinio reguliavimo ypatumai – pagal Pensijų sistemos reformos įstatymą, nauji į darbo rinką atėję darbuotojai pensijų kaupimo sutartis gali sudaryti tik iki spalio 1 d., visi kiti – iki liepos 1 d. 2011 m. dalyvių skaičius II pakopos fonduose padidėjo 1,81 proc. (18 711 dalyvių).

Rinkos lyderiai pagal galiojančių sutarčių skaičių nesikeitė, dominuoja UAB „Swedbank investicijų valdymas“ (426,8 tūkst. su dalyviais sudarytų pensijų kaupimo sutarčių), UAB „SEB investicijų valdymas“ (255,8 tūkst.) ir UAGDPB „Aviva Lietuva“ (164,1 tūkst.).

2011 m. nauji dalyviai rinkosi vidutinės akcijų dalies PF

Naujų dalyvių, atėjusių į pensijų kaupimo sistemą 2011 m. ir pasirašiusių pensijų kaupimo sutartis su pensijų kaupimo bendrovėmis, buvo 24 255. Iš jų 59,70 proc. (14 480) rinkosi vidutinės akcijų dalies PF, o 19,94 proc. (4 836) – akcijų PF. Taigi didžioji naujų pensijų fondų dalyvių dalis pasirinko rizikingesnius – daugiau investuojančius į akcijas – PF. Mažos akcijų dalies PF pasirinko tik 16,15 proc. (3 918) naujų PF dalyvių, o konservatyvius – 4,21 proc. (1 021). 2011 m. daugiausia naujų (pirmąkart pasirašiusių II pakopos pensijų kaupimo sutartis) dalyvių pritraukė UAB „Swedbank investicijų valdymas“ (33,88 %, arba 8 217), UAB „SEB investicijų valdymas“ (20,65 %) ir UAGDPB „Aviva Lietuva“ (17,42 %).

Pensijų kaupimo bendrovę 2011 m. pakeitė 2,95 proc. dalyvių

2011 m. 31 106 dalyviai nusprendė pakeisti PKB. Per metus daugiausia dalyvių atėjo į UAGDPB „Aviva Lietuva“ valdomus PF (6 890), UAB „DnB NORD investicijų valdymas“ (6 237) ir UAB „MP Pension Funds Baltic“ (5 198 dalyviai). Daugiausia dalyvių išėjo iš UAB „Swedbank investicijų valdymas“ (14 742) ir UAB „SEB investicijų valdymas“ (7 630 dalyvių), tačiau pažymėtina, kad šios dvi pensijų kaupimo bendrovės yra didžiausios tiek pagal valdomų fondų turta, tiek pagal dalyvių skaičių, o tai ir lemia didelį dalyvių, nutarusių pakeisti PKB, skaičių absoliučia išraiška.

Dalyviai renkasi priešingus rizikos lygius

Pensijų fondus toje pačioje bendrovėje keitė 8 473 dalyviai. Didžioji dalyvių dalis (3 291, arba 38,84 %) rinkosi vidutinės akcijų dalies PF, tačiau šią fondų grupę paliko 4 599 dalyviai. Apibendrinus dalyvių, keitusių fondų toje pačioje PKB, judėjimą, galima daryti išvadą, kad dalyviai rinkosi konservatyvius arba akcijų PF, t. y. tik šiose grupėse skirtumas tarp atėjusių ir išėjusių dalyvių yra teigiamas. Galima daryti prielaidą, kad dalyviai tikisi priešingų scenarijų rinkoje, vieni mano, kad korekcija jau įvyko ir kapitalo rinkos turėtų atsigauti, kiti baiminasi galimo akcijų kainų kritimo, kurį gali sukelti užsitęsusi Europos valstybių skolos krizė.

2011 m. PKB arba PF toje pačioje bendrovėje keitė 39 579 dalyviai, t. y. 3,75 proc. visų II pakopos PF dalyvių.